

Hyvinvointilähetä

Lapin polun alkutaival

Linkki lappilaiseen hyvinvointiin –hankkeen
loppuseminaari 18.2.2022

Miia Palo, ylilääkäri, Lapin sairaanhoitopiiri

Lapin polku

2016 osana silloista Lapin sote-valmistelua toteutettiin laaja asiakasprosessityö, jossa keskeinen tuotos sairauksien ennaltaehkäisyn ja hoidon työryhmällä oli idea **sote personal trainer –roolista**.

”Työntekijä, johon voi ottaa yhteyttä, jolle voidaan ohjata, mutta joka myös voi tehdä etsivää työtä ja hakea hänestä hyötyviä ihmisiä. Tarkoitus on löytää palveluiden suurkäyttäjistä tai palveluiden ulkopuolelle jääneistä ihmisiä, joiden elämänhallintaa pitäisi pystyä tukemaan mahdollistamalla ja kannustamalla, sosiaalistamalla ja yhteisöllistämällä, muttei hoitamalla tai kuntouttamalla.

Sote personal trainer osaa tarvittaessa ohjata myös palveluihin, mutta oleellista on, että pystytään esimerkiksi neljän puolenpäivän rakenteistetulla ihmisen tapaamisella hoksaamaan ja tukemaan asioita, joilla asiakas saa paremmin elämästään kiinni (tai pärjäisi paremmin).

Sote personal trainer hyödyntää vertaistukea ja yhteisöjä, järjestöjä ja kansalaistoimintaa ja peruselämän ratkaisuja ja pukkaa eteenpäin, mutta ohjaa palvelujärjestelmän syövereihin vain rajatusti niissä asioissa mitkä oikeasti hyödyntää pärjäämistä ja hyvinvointia. Sote personal trainer on myös paitsi elämän asiantuntija, myös kulttuurin asiantuntija.”

Asta Niskala, Rea Räisänen Maria Martin (toim) Lapin sairaanhoitopiirin alueen sosiaali- ja terveydenhuollon tulevaisuuden palveluprosessit (2016),

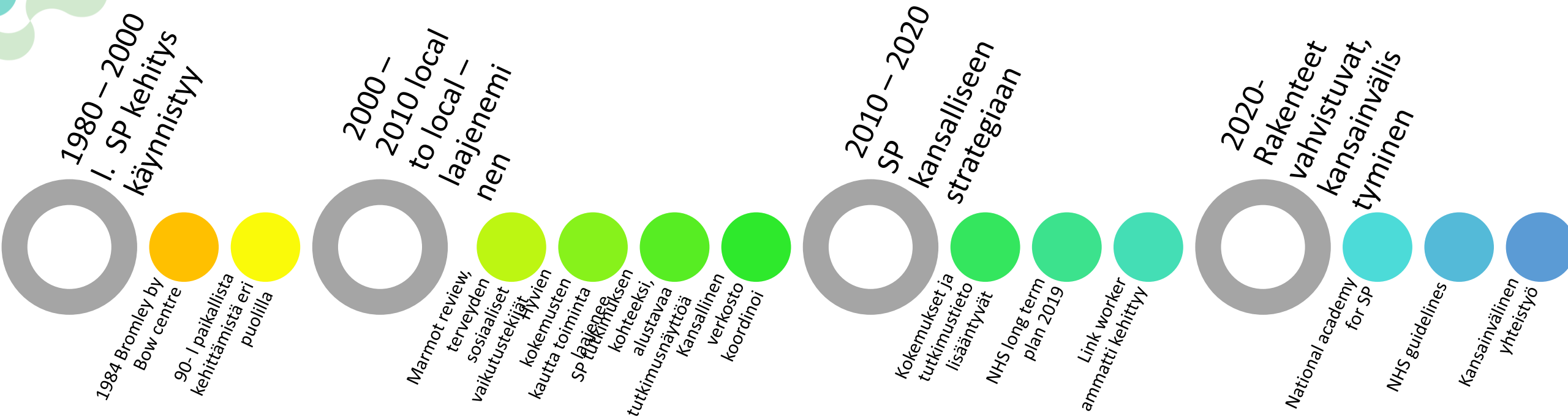
Lapin polku

- 2017 Lapin sairaanhoitopiiri ja Kaufman Agency selvittivät Muonion ja Enontekiön alueella miten paljon sosiaali- ja terveyspalveluita käyttävien asiakkaiden tilanteita voitaisiin tunnistaa ennalta ja ennaltaehkäistä. Ratkaisua haettiin teknologiasta.
 - Alueen so ja te ammattilaisten haastattelujen perusteella tilanteet tunnistetaan intuitiivisesti mutta ei ole keinoja tukemiseen
- 2018 Lapin sote-valmistelun aikana Sitra tarjosi mahdollisuuden tutustua Britannian Social prescribing –toimintaan.
 - Koeteltu ja tutkittu toimintamalli Lapissa tunnistettuun tarpeeseen
 - **Toimisiko Suomen toimintaympäristössä? Kokeillaan!**
- Lapissa käynnistettiin hankkeen valmistelu laajassa yhteistyössä.
- 2019 Lapin sairaanhoitopiiri otti hankkeen valmistelun vastuulleen Sipilän hallituksen ja sote-uudistuksen kaaduttua

Lapin polku

- 2019 Linkki lappilaiseen hyvinvointiin sai STM:n terveyden edistämisen rahoituksen ja hanke käynnistyi 2020.
- Itä-Lapin High Five –hanke – 2022 kumppanina
- **2021 Linkkihenkilötoiminta käynnistyy Kemijärvellä, sitten Muoniossa ja Enontekiöllä**
- 2021 - 22 Sodankylän hyvinvointilähetti –hanke, toinen hyvinvointilähettien koulutusryhmä
- 12/2021 STM:n Suomen kestävän kasvun ohjelman tavoite -> hyvinvointilähete etenee
- Tänäään 18.2.2022:
 - Ensimmäiset linkkihenkilöt valmistuvat!
 - 2022 – 2025 Suomen kestävän kasvun ohjelman hankehakemus STM:lle
 - Entistä laajemmin kumppaneita mukana
- Ollaan vasta polun alussa....

Hyvinvointilähete pohjautuu Iso-Britannian Social Prescribing –toimintaan

Kolmannen sektorin parissa käynnistyneet kokeilut -> Kehittyminen paikallisissa ryppäissä verkoston tuella -> Hyvä kokemus ja tutkimustieto tukee -> Kansalliseen strategiaan -> Rakenteet ja resurssit vahvistuvat

Elementit

Social prescribing Periaatteet

Sovellukset

Lähettäminen,
kutsuminen

- Kohdentaminen erityisesti tuen tarpeessa oleville
- Ihmisen omat tavoitteet, ammattilaisen agenda toissijainen
- Lähetä yhdessä ihmisen kanssa

- yleislääkäri, muu terveydenhuolto, sosiaalipalvelut, työllisyyspalvelut, järjestöt, ihmiset itse
- Digitaalisesti, työparin pyytäminen
- Yleinen toimintamalli tai tiettyyn tarpeeseen kohdentuva

Linkkihenkilö,
hyvinvointi-
lähetti

- Linkkihenkilön antama määräaikainen tuki
- Ihminen nähdään toimijana
- Vaivannäkö yhteyden ja luottamuksen rakentamiseen
- Eettisyys: tasavertaisuus, luottamuksellisuus, kohtaamisosaaminen, dialogisuus
- Verkostojen hyödyntäminen
- Emotionaalinen, tiedollinen, toiminnallinen ja verkostotuki
- Koulutus ja tuki linkkihenkilöille

- Vastuutaho riippuu järjestelmästä
- Linkkihenkilön koulutus vaihtelee
 - Erikseen linkkihenkilön koulutus soveltuville henkilöille (UK)
 - Sosiaalityöntekijä (Hollanti, Portugali)

Yhteisön
tarjoama tuki
ja
kehittäminen

- terveyttä ja hyvinvointia ja osallisuutta lisäävä toiminta: yhteys toisiin, kuuluminen ryhmiin, kulttuuri ja taiteet, liikunta, luontoyhteys, elintavat, asuminen, harrastukset
- Vapaaehtoistyö, järjestötoiminta
- Monitoimijainen kehittäminen vastaamaan tarpeita, yhteisövaikuttavuus
- Tiedolla johtaminen

- Monitoimijaiset verkostot
- Vapaaehtoistyön keskukset, terveyskeskusten itse organisoima ryhmätoiminta
- Kehittämisen vastuu ja koordinaatio riippuu palvelujärjestelmästä
- Yhteisövaikuttavuus Kanadassa viitekehys
- Rahoitus eri lähteistä

Tänään perjantaina 18.2.2022

Ensimmäiset linkkihenkilöt valmistuivat!

Kuuluminen ryhmiin on ihmisen perustarve

Yhteistyön ja luottamuksen merkitys kaikilla tasoilla

Tarvitaan myös rakenteita, resursseja ja toimintamalleja, sopimista

Dataa, tutkimustietoa, kokemustietoa tarvitaan lisää

Jatkuvaa oppimista ja kehittämistä

Lounastauolla somesta poimittua:

Telia FI
DNA

71 % 12.47

Terveyden edistämisen määrärahaa seitsemälle hankkeelle

18.2.2022

Seitsemän hanketta on saanut terveyden edistämisen määrärahaa. Määrärahaa hankkeilla tuetaan kunnissa hyvinvoinnin terveyden edistämisen toimintaa sekä niissä huomioidaan sosiaali- ja terveyden uudistuksen mukanaan tuomat muutokset. Hankkeiden tavoitteena on myös vähentää eriarvoisuutta sekä koronakriisin kielteisiä vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja terveyteen.

STM myönsi määrärahaa yhteensä kahdeksan miljoonaa euroa vuosille 2022–2024.

Oulussa pilotoidaan hyvinvointilähetettä:

Tuija Pohjola
3 tuntia · 🌐

Lintulammen asukasyhdistys pilotoi Höyhtyän suuralueella hyvinvointilähetettä ikäntyneille. Kontinkankaan lääkärit, hoitajat, kotipalvelutiimit, Aino neuvonta voivat ottaa lähetteen käyttöön. Koronan aiheuttama kahden vuoden eristäytyminen kotiin, on lisännyt yksinäisyyttä ja turvattomuutta ikäihmisille. Ensimmäisessä kuvassa hyvinvointilähetteen toimintamalli ja toisessa kuvassa viikko ohjelmamme ikäihmisille.

Hyvinvointilähetete

Ikäihmisen yksinäisyys / turvattomuus

↓

Lääkäri, hoitaja, seniorineuvola, kotipalvelutiimi, Aino-neuvonta

↓

Tietojen luovuttaminen yhdistykselle

Yhteystiedot: Taina Vanonpää p. 044 2374957 taina.vanonpaa@lintulampi.net

↓

Yhteydenotto ikäihmiseen yhdistyksen toiminnasta

↓

Ryhmien ohjaus, esim. Mäntölän kirkonkylä

Lintulammen asukasyhdistys ry:n toimintaa ikäihmisille

Höyhtyän Väike on avoinna ma-pe 9-15. Väikeellä (Latokanankatu 1, Höyhtyän ostoskeskus) voi lukea päivän lehdet, ottaa kopioita, käyttää tietokonetta ja saada apua puhelimen sekä tietokoneen käyttämisessä.

Väikeellä järjestetään yleisöluentoja, tapahtumia, sekä kaksi kertaa vuodessa Hyvinvointiviikot (viikot 12 ja 45). Näistä tietoja löytyy Höyhtyän Väikeen Facebook-sivulta ja osotteesta www.lintulampi.net.

Väikeellä on myös mahdollista saada kunnostettavan hyllyseinän ryhmän käyttöä.

Puuhastelua vai paradigman muutos?

Hyvinvointilähetteen liittyviä kehityssuuntia

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen tavoite. Lähiyhteisöjen merkitys yksilön tuen ja yhteiskuntapolitiikan tasojen välissä.

Ihminen toimijana, subjektina, osana yhteisöä, itsemääräämisoikeus, kansalaisyhteiskunnan kehitys

Laaja-alainen käsitys terveydestä ja hyvinvoinnista, tutkimustieto, medikalisaation kritiikki, osallisuuden merkitys

Esim. psykiatristen sairauksien puute vs. vahva positiivinen mielenterveys eli 'kukoistavuus'

Marmot (2010) social determinants of health

Julkishallinnon muutos: New Public Governance: co-production, osallisuus, verkostojohtaminen

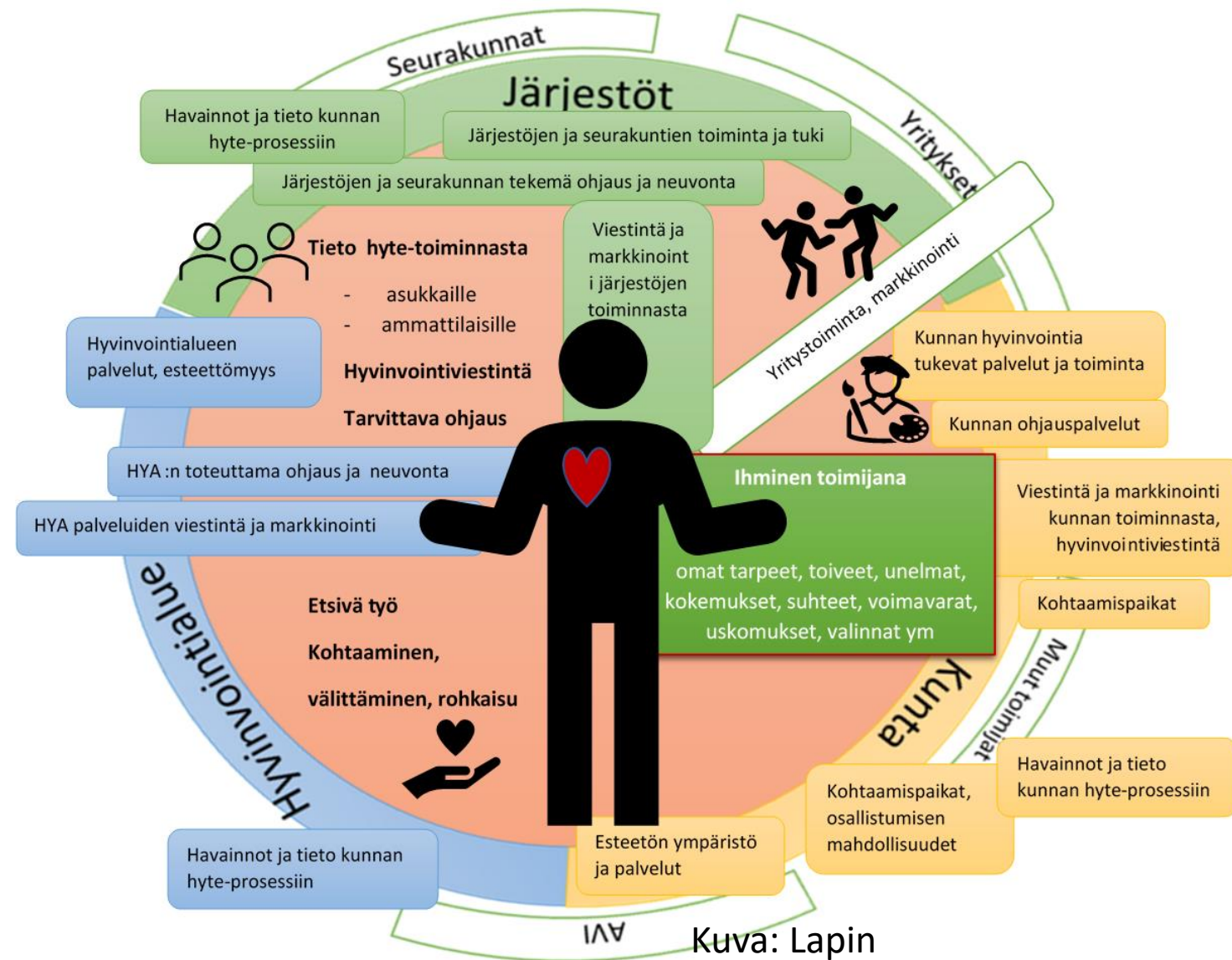

Tietopohjan ja tietojohdamisen vahvistuminen, vaikuttavuusperusteisuuden tavoite

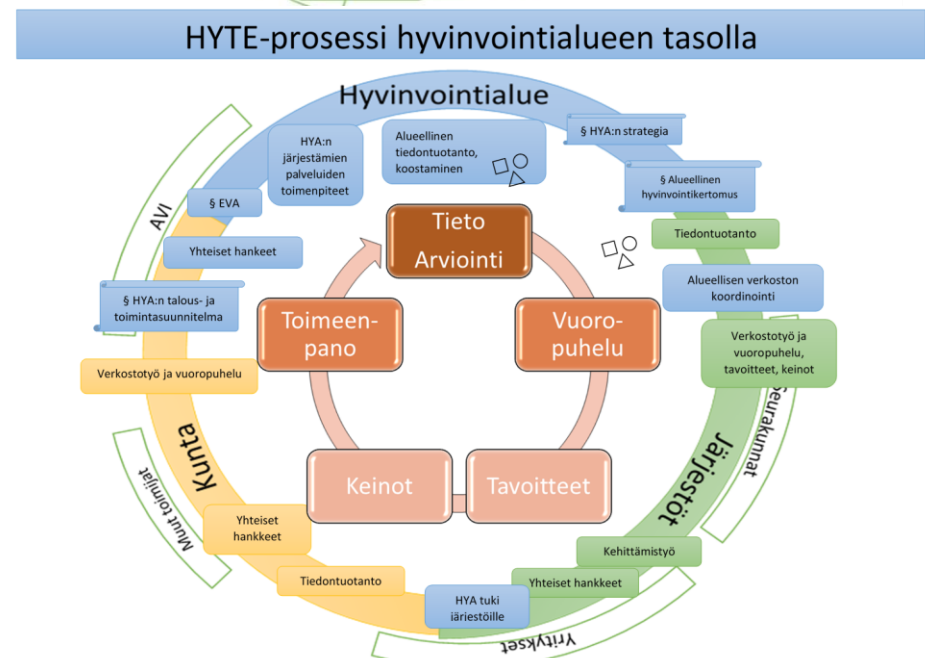
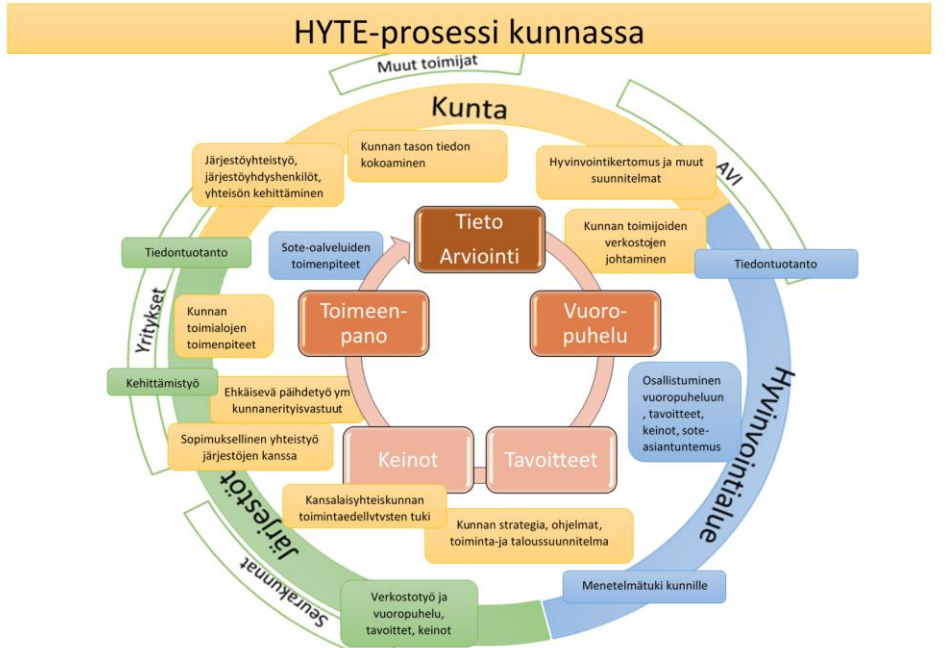

Rakenneuudistus mahdollistaa muutoksen – nyt on aika toimia!

Yhteistyön, rakenteiden ja toimintamallien tavoite on ihmisen tasolla

Kuva: Lapin hyvinvointialue

Kiitos

Son rohki soma paikka ellää
Dat lea duodaid somás báiki eallit

MUONIO

Sodankylä
Lapin tähtikunta

LAPIN AMK

Lapland University of Applied Sciences

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

High Five-hanke www.italappi.fi
Vierovaikaa
EU:lta
2014-2020
European Union
European Regional Development Fund

LAPIN SAIRAANHOITOPIIRI
LAPPI BUOHCCEDIKŠUNBIIRE